

§§ 33.1-
8
§ 33.1

§ 71 Mošuvnnat

§ 71.1 M 536 – Jahkásaš temábeaivvit psyhkalaš dearvvašvuoda-váttuid ja addikšuvnna birra

Áššegirjiit

- Mošuvdna nr 536 Marie Persson Njajta, Lars-Jonas Johansson, Torkel Stångberg, Carola Fjällström, Erik-Oscar Oscarsson, Marie-Louise Bohman ovddidan, 2018-05-23, dnra 1.1.8-2018-766
- Stivrabeavdegirji 2018-06-12—14, § 135.12
- Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti beavdegirji 2020-02-25—26,
- Stivrabeavdegirji 2020-03-23—24, § 43.1

Áššegiedahalli: Anja Taube

Marie Persson Njajta j.ea leat ovddidan mošuvnna mas sii gáibidit;

ahte Sámediggi farggamusat lágidišgoahtá jahkásaš temábeivviid mas čalmmustahttit psyhkalaš dearvvašvuoda-váttuid, lagasolbmuid hástalusaid ja addikšuvdna-váttuid, ja gosa visot sámít leat bures boahhtin.

Stivra mearridii geassemánu 12 – 14 beivviid 2020, § 135.12

ahte gohčču dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti buktit cealkámuša áššái.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi mearridii golgotmánu 2 b 2018, § 14.1

ahte gohčču hálldahusa válbmet ášši.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi álggii doaibmat 2018:s. Lávdegoddi lea 2019:s plánegoahtán lágidit dearvvašvuodakonferánssa 2020:s, ja lea mearridan ahte das galgá leat sámí álbmotdearvvašvuohta fáddán. Lávdegoddi lea maiddáii mearridan gii sis galgá leat ovddasvástideaddjin dán konferánssa plánemis. Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi lea 2020 ovddas gáibidan stivrras 400 000 kr dearvvašvuodakonferánssa lágideapmái maid lávdegoddi dáhttu čadahit 2020:s.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi atná ahte jahkásaš fáddábeivviid lágideapmi ii čága Sámedikki dálá bušeahta ja ovddasvástádusa rámmaid siskkobeallai.

§ 71 Motioner

§ 71.1 M 536 – Årliga temadagar för psykisk ohälsa och beroendeproblematik

Dokument

- Motion nr 536 av Marie Persson Njajta, Lars-Jonas Johansson, Torkel Stångberg, Carola Fjällström, Erik-Oscar Oscarsson, Marie-Louise Bohman, 2018-05-23, dnra 1.1.8-2018-766
- Styrelseprotokoll 2018-06-12—14, § 135.12
- Hälso-, äldre och idrottsnämndens protokoll 2020-02-25—26,
- Styrelseprotokoll 2020-03-23—24, § 43.1

Föredragande: Anja Taube

Marie Persson Njajta m fl har inlämnat en motion där de yrkar;

att Sametinget skyndsamt upprättar årliga temadagar med fokus på psykisk ohälsa, anhörig- och beroendeproblematik och dit alla samer är välkomna.

Styrelsen beslutade den 12 – 14 juni 2020, § 135.12

att uppdra till hälso-, äldre- och idrottsnämnd för yttrande.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden beslutade den 2 oktober 2018, § 14.1

att uppdra till kansliet för vidare beredning.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden har påbörjat sitt arbete 2018. Nämnden har under 2019 påbörjat en planering att genomföra en hälsokonferens under 2020 och beslutat att samisk folkhälsa ska vara tema. Vidare har utsetts ansvariga nämndsledamöter med ansvar för planering av konferensen. I nämndens äskande till styrelsen för 2020 har hälso-, äldre- och idrottsnämnden äskat om 400 000 kronor till den hälsokonferens som nämnden har haft avsikt att hålla 2020.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden anser att årliga temadagar inom ett specifikt ämne inte inryms inom Sametingets nuvarande budget och ansvarsområde.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden beslutade den 25—26 februari 2020, § 6.1

att föreslå styrelsen att motionen därmed är besvarad.

---

§ 71 Mošuvnnat – joatkka

§ 71.1 M 536 – Jahkásaš temábeaivvit psyhkalaš dearvvašvuoda-váttuid ja addikšuvnna birra – joatkka

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valášallanlávdegoddi mearridii guovvamánu 25—26 beivviid 2020, § 6.1

ahte evttoha stivrii ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Stivra mearridii njukčamánu 23 – 24 beivviid 2020. § 43.1

ahte gohččut hálldahusa joatkit válbmemis ášši.

Dán ášši lea Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valášallanlávdegoddi giedahallan (2020-02-25-26, § 6.1) ja boahtá ovdan ahte lávdegoddi lea pláneme doallat dearvvašvuodakonferánssa 2020:s mas fáddán lea sámi álbmotdearvvašvuhta. Lávdegoddi lea gáibidan 400 000 kr juolludusa konferánssa lágideapmi. Dasto atná lávdegoddi ahte jahkásaš fáddábeivviid lágideapmi ii čága Sámedikki dálá bušeahta ja ovddasvástádusa rámmaid siskkobeallai.

Stivra atná evttohusa dárbbaslažžan ja dehálažžan muhto guorrasa Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valášallanlávdegoddi oavilii das ahte bušeahttarámmas eai leat resurssat duohtandahkat evttohusa, ja evttoha danin ahte mošuvdna hilgojuvvo.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgut mošuvnna.

§ 71 Motioner – forts.

§ 71.1 M 536 – Årliga temadagar för psykisk ohälsa och beroendeproblematik – *forts.*

Styrelsen beslutade den 23 – 24 mars 2020. § 43.1

att uppdra till kansliet bereda ärendet vidare.

Ärendet har även beretts av hälso-, äldre- och idrottsnämnden (2020-02-25-26, § 6.1) där det framkom att nämnden planerar en hälsokonferens under 2020 med temat samisk folkhälsa. Nämnden har äskat om medel motsvarande 400 000 kronor för konferensen. Vidare ansåg nämnden att årliga temadagar inom ett specifikt ämne inte inryms inom Sametingets nuvarande budget och ansvarsområde.

Styrelsen finner förslaget är vällovligt och viktigt men anser, liksom hälso-, äldre- och idrottsnämnden, att det för närvarande inte finns resurser inom budgetramen för förslaget och föreslår att Sametinget avslår motionen.

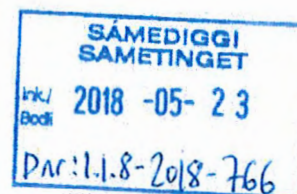

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen avslås

M536

Dnr: 1.1.8-2018-766

Motion till Sametinget

Årliga temadagar för psykisk ohälsa och beroendeproblematik

För oss i Landspartiet Svenska Samer är kampen mot psykisk ohälsa en oerhört viktig fråga, då vi lever i en verklighet där vi vet att många samer mår dåligt. Vi vet att psykisk ohälsa och beroendeproblematik drabbar hela familjer och förs vidare från generation till generation. Vi måste försöka bryta de här mönstren och tystnaden. De hälsoproblem som idag är synliggjorda utgör enbart toppen av ett isberg, där det mesta är osynliggjort. Psykisk ohälsa, anhörig- och beroendeproblematik omfattar hela det samiska folket. En kolonialhantering av oss samer som ett folk, kampen för våra marker, rättigheter och existens gör att våra barn, unga och äldre lever med en ökad risk för psykisk ohälsa, beroendeproblematik, övergrepp och våld.

Vi i Landspartiet Svenska Samer anser att hälsofrågor och hälsoutbildningar ska omfatta hela det samiska folket. Varenda same ska vara välkommen att delta i alla åtgärder angående psykisk ohälsa och beroendeproblematik. Vi ser även ett behov av samarbeten med experter inom området, t.ex. SANKS och andra som arbetar med anhörig- och beroendeproblematik. Att inrätta årliga temadagar inom området skulle bidra till att återkommande synliggöra denna viktiga fråga och bidra till att öka kunskapen. Vi vet att problemen finns året om och arbetet kräver kontinuitet. Syftet är att öka kunskapen, synliggöra problematik på ett brett plan, bistå med vägar ut för drabbade och bryta tystnaden.

Yrkande:

- Att Sametinget skyndsamt upprättar årliga temadagar med fokus på psykisk ohälsa, anhörig- och beroendeproblematik och dit alla samer är välkomna.

Saadteskenjuana / Saxnäs 23 maj 2018

Landspartiet Svenska Samer

Marie Persson Njajta

Lars-Jonas Johansson

Carola Fjällström

Torkel Stångberg

Erik-Oscar Oscarsson

Mari-Louise Bohman

§ 149 Mošuvnnat

§ 149.1 M 542 – Sámi arkiivaávdnasiid máhcaheapmi

Áššegirjiit

- Mošuvdna nr 542 Håkan Jonsson, Erik Oscar Oscarsson 2019-11-27, dnr 1.1.8-2019-1528
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16—17, § 182.2
- *Ansvar för samiskt kulturarv – Översyn av behovet att samla in, bevara och vetenskapligt bearbeta arkivmaterial med koppling till urfolket samerna och deras språk*, (dnr 1.3.8-2018-1077, Ku2017/02544/LS, Ku2017/00478/KL), Sámediggi ja Isof
- *Gulaskuddanvástádus Betänkandet Härifrån till evigheten – En långsiktig arkivpolitik för förvaring och kulturarv* (dnr 4.2.1-2020-339, Ku2019/02112/KL), Sámediggi.
- *Samisk audiovisuell samling – filmer och teveprogram i arkiv och på webb* (dnr 4.2.2-2019-418)
- *Kulturpolitihkalaš doaibmaprogramma 2018-2021, dohkkehuvvon 2018-05-23, § 28*
- *Samisk audiovisuell samling – filmer och teveprogram i arkiv och på webb* (dnr 4.2.2-2019-418)
- Kulturlávdegotti beavdegirji 2020-09-30, § 8.1

Áššegiedahalli: Susanne Idivuoma

Håkan Jonsson ja Erik-Oscar Oscarsson leaba skábmamánu 27 b 2019, ovddidan mošuvnna mas soai evttoheaba

- ahte Sámediggi bargá dan badjelii ahte arkiivamáteriála sápmelaččaid birra, sin dihte ja dat maid sii leat ráhkadan, kártejuvvo,
- ahte Sámediggi bargá dan badjelii ahte sámi arkiivamáteriála sirdo sámi ásaheavvii, vai dat sihkkarasto sámi álbmogii buorrin,
- ahte Sámediggi bargá dan badjelii ahte máteriála doallamii sihkkarastojit dárbbaslaš resurssat.

Stivra mearridii juovlamánu 16- 17 b 2019, § 182.2

- ahte gohčču hálddahusa válbmet ášši ja dasto,
- ahte gohčču kulturlávdegotti buktit cealkámuša áššái.

Sámedikki doaibmaprogrammas *Kulturpolitiska handlingsprogram för 2018-2021* gáibida Sámediggi ráđđehusas ahte sámi kultur- ja kulturárbeaššiid ovddasvástádus ja resurssat galget biddjot Sámedikki háldui mii lea sámi kultuvrra hálddašaneiseváldin. Dat guoská maiddá visot sámi arkiivaávdnasiidda ležžet dál ruotagillii dahje iežá gielaide.

Ráđđehus gávnnaheaddi *Kulturarvspolitik-* proposišuvnnas ahte ii ovttaga stáhtaeiseválddis leat čielga ovddasvástádus sámi arkiivaávdnasiin. Danin gohčui ráđđehus 2018:s Sámedikki ja

§ 149 Motioner

§ 149.1 M 542 – Återföring av samiskt arkivmaterial

Dokument

- Motion nr 542 av Håkan Jonsson, Erik Oscar Oscarsson 2019-11-27, dnr 1.1.8-2019-1528
- Styrelseprotokoll 2019-12-16 – 17, § 182.2
- *Ansvar för samiskt kulturarv – Översyn av behovet att samla in, bevara och vetenskapligt bearbeta arkivmaterial med koppling till urfolket samerna och deras språk*, (dnr 1.3.8-2018-1077, Ku2017/02544/LS, Ku2017/00478/KL), Sametinget och Institutet för språk och folkminnen
- Remissyttrande Betänkandet Härifrån till evigheten – En långsiktig arkivpolitik för förvaring och kulturarv (dnr 4.2.1-2020-339, Ku2019/02112/KL), Sametinget.
- *Samisk audiovisuell samling – filmer och teveprogram i arkiv och på webb* (dnr 4.2.2-2019-418)
- Kulturpolitiskt handlingsprogram 2018-2021, antaget 2018-05-23, § 28
- *Samisk audiovisuell samling – filmer och teveprogram i arkiv och på webb* (dnr 4.2.2-2019-418)
- Kulturnämndens protokoll 2020-09-30, § 8.1

Föredragande: Susanne Idivuoma

Håkan Jonsson och Erik-Oscar Oscarsson har den 27 november 2019, inlämnat en motion där de yrkar

- att Sametinget verkar för att arkivmaterialet om, för och av samer kartläggs,
- att Sametinget verkar för att samiskt arkivmaterial överförs till en samisk institution, för säkerställande av det samiska materialet för det samiska folket,
- att Sametinget verkar för att materialet på ett aktivt sätt och att nödvändiga resurser säkras.

Styrelsen beslutade den 16- 17 december 2019, § 182.2

- att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,
- att uppdra till kulturnämnden lämna yttrande.

I Sametingets *Kulturpolitiska handlingsprogram för 2018-2021* framför Sametinget kravet på regeringen att samla ansvar och resurser för samiska kultur- och kulturarvsfrågor hos Sametinget som förvaltningsmyndighet för samisk kultur. Det ska även innefatta allt samiskt arkivmaterial oavsett om materialet är framställt på svenska eller andra språk.

Regeringen konstaterade i propositionen *Kulturarvspolitik* att ingen statlig myndighet har ett utpekad ansvar för samiska arkivmaterial. Därför fick Sametinget och Isof (Institutet för språk och folkminnen) ett gemensamt uppdrag 2018 att se över behovet av att samla in, bevara och vetenskapligt bearbeta arkivmaterial med koppling till urfolket samerna och

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

26(48)

§ 149 Mošuvnnat

§ 149.1 M 542 – Sámi arkiivaávdnasiid máhcaheapmi

Isof (giella- ja álbmotmuitoinstituhta) searválaga guorahallat dárbbu čohkket, várjalit ja diedalaččat giedahallat arkiivaávdnasiid mat gullet sámi álgoálbmogii ja sin gillii, ja čielggadit čielggadit stáhta ovddasvástádusa sámi arkiivaávdnasiidda. Sámediggi ja Isof ovdanbukte oktasaš barggu ráđđehussii suoidnemánus 2019.

Sámediggi evttoha guorahallamis ahte Sámediggi oažžu hálddašanoovddasvástádusa arkiivaávdnasiidda mat gullet sámiide, ja ahte Sámediggi gohččojuvvo čielggadit got ovddasvástádusa arkiivvaide sáhtta organiseret ja ruhtadit. Isof:s lea iežá oaidnu go Sámedikkis, ja evttoha ahte Isof:s galgá leat hálddašanoovddasvástádus maiddá sámi arkiivvain, seammaládje go ásaahas lea našuvnnalaš unnitloguid arkiivvas, ja ahte Sámediggi galgá oažžut vejolašvuđa hukset arkiivagealbbu mas lea doarjunrolla sámi siviilaservodahkii arkiivaáššiid hárrái.

Sámediggi lea addán cealkámuša *Häriifrån till evigheten – en långsiktig arkivpolitik för förvaring och kulturarv* arkiivaguorahallamii miessemánus 2020. Arkiivaguorahallama evttohusas gohččojuvvo Sámediggi čielggadit vuodđoeavttuid ng. guovddáščovdosiid main leat arkiivvat maid sámi álgoálbmot lea ásaahas dahje čohkken, dahje mat leat sin dihte ásaahuvvon ja čohkkejuvvon. Sámediggi galgá maiddá inventeret geain leat sámi arkiivačoakkáldagat, ja oktiiveivehit sierranas arkiivvaid. Riikkaarkiiva galgá addit ráđiid ovttaskas arkiivaásaheddjiide, ja ovttaskas arkiivaásahusat galget addit eareliiggánis fuomášumi sámi álgoálbmogii ja iežá našuvnnalaš unnitloguálbmogiidda. Sámediggi doarju evttohusas dan oasi ahte lea dárbu čielggadit arkiivaguovddáš-čovdosiid, ja ahte ođđa arkiivaguovddážat sáhttet nannet sámi ásaahasaid. Eaktun lea ahte dasa lea doarvái ruhta. Sámediggi doarju evttohusas ahte Riikkaarkiiva galgá leat ráđđeaddin sámi arkiivaásaheddjiide ja arkiivaásahusaide. Sámediggi dáhttu dattege eambbo go dan mü guorahallamis evttohuvvo, ja deattuha ahte lea dehálaš ahte Sámediggi oažžu čielga hálddašanoovddasvástádusa dain arkiivačoakkáldagain mat sámiide gusket, ja ahte Sámediggi galgá guorahallat got stáhtalaš ovddasvástádusa sáhtta organiseret ja ruhtadit. Guorahallan ii atte nohkka dievaslaš vástádusa dasa ahte guđe eiseválddis galgá leat váldoovddasvástádus sámi kulturárbbis.

Sámediggi lea kulturlávdegotti bokte maiddá mielde mielde referánsajoavkkus prošeavttas man namma lea *Samisk audiovisuell samling – filmer och teveprogram i arkiv och på webb* maid Gonagasa bibliotehka doaimmaha ja mas galget digitaliseret ja buktit sámi audiovisuála čoakkáldagaid oaidninláhkai.

Sámediggi bargá nappo dál juo arkiivaáššiiguin ja danin oaiuvvilda ahte mošuvdna lea ožžon vástádusa.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna lea vástiduvvon.

§ 149 Motioner – *forts.*

§ 149.1 M 542 – Återföring av samiskt arkivmaterial – *forts.*

deras språk samt behovet av ett förtydligande av det statliga ansvaret för samiska arkivbestånd. Uppdraget redovisades av Sametinget och Isof gemensamt i juli 2019.

Sametinget föreslår i översynen att Sametinget ska ges förvaltningsansvar för samiska arkivmaterial och att Sametinget får i uppdrag att utreda hur ansvaret kan organiseras och finansieras. Isof har en annan ståndpunkt än Sametinget och föreslår att Isof ska ges förvaltningsansvaret även för samiska arkiv på samma övergripande sätt som institutet ansvarar för övriga nationella minoriteters arkiv, och att Sametinget ska få möjlighet till att bygga upp en arkivkompetens med en stödjande roll till det samiska civilsamhället i arkivfrågor.

Sametinget har lämnat yttrande till arkivbetänkandet *Häriifrån till evigheten – en långsiktig arkivpolitik för förvaring och kulturarv* i maj 2020. Arkivbetänkandets förslag är att Sametinget får i uppdrag att utreda de grundläggande förutsättningarna för s.k. centrumlösningar med arkiv som bildats eller samlats in av och för urfolket samerna. Sametingets ska också inventera vilka aktörer som har samiska arkivsamlingar och samordna de olika arkivbestånden. Riksarkivet ska ge råd till enskilda arkivbildare och enskilda arkivinstitutioner ska ge särskild uppmärksamhet till urfolket samerna och övriga nationella minoriteter. Sametinget stödjer förslaget i den delen att centrumlösningar för arkiv behöver utredas och att nya arkivcentrum kan stärka befintliga samiska institutioner. Förutsättningen är att det finns tillräckliga medel för det. Sametinget stödjer förslaget att Riksarkivet ska vara rådgivare till samiska arkivbildare och arkivinstitutioner. Sametinget vill dock gå längre än betänkandets förslag och framhåller att det är viktigt att Sametinget får ett utpekat förvaltningsansvar för samiska arkivsamlingar och att Sametinget ska utreda hur det statliga ansvaret kan organiseras och finansieras. Betänkandet ger inte tillräckligt svar på frågan om vilken myndighet som ska ha huvudansvaret för samiska kulturarv.

Därutöver ingår Sametinget genom kulturnämnden i referensgruppen för projektet *Samisk audiovisuell samling – filmer och teveprogram i arkiv och på webb* som drivs av Kungliga biblioteket, i syfte att digitalisera och tillgängliggöra samiska audiovisuella samlingar.

Sametinget arbetar således redan med samiska arkivfrågor i enlighet med motionens yrkanden och anser därför motionen besvarad.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

Motion

Datum: 2019-11-27

M542

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Återföring av samiskt arkivmaterial

I svenska arkiv finns mycket gömt material, både nedtecknade, inspelade minnen och kunskaper där samer berättar.

Den 1 januari 2015 stängdes DAUM, Dialekt- ortnamn- och folkminnesarkivet i Umeå, och överfördes till ISOF, institutet för språk och folkminnen.

Vid denna stängning försvann mycket av den specifika kunskapen om det samiska innehållet. Efter överförandet till ISOF är det ä det i huvudsak det samiskspråkiga materialet som bedöms som samiskt. Det svenskspråkiga samiska materialet hänförs till större delen som svenskt, trots att det till sitt innehåll är samiskt.

Om inget görs åt detta förhållande kommer stora delar av vårt immateriella tillgångar bli svårfunna för vårt folk och efterkommande. Samiskt immateriellt kulturarv, minnen, tillhör oss samer. Detta material behöver förvaltas av ett institut med samisk kompetens och rimligen bör det komma in under ett samiskt ägarskap.

Därför yrkar vi att

- Att Sametinget verkar för att arkivmaterialet om, för och av samer kartläggs.
- Att Sametinget verkar för att samiskt arkivmaterial överförs till en samisk institution, för säkerställande av det samiska materialet för det samiska folket.
- Att Sametinget verkar för att materialet förvaltas på ett aktivt sätt och att nödvändiga resurser säkras.

Erika Oscar Oscarsson

Håkan Jonsson / Galat och Fiskesamerna

§ 130 Mošuvnnat – joatkka

§ 130.2 M 543 – Čoahkkinjođihangotti ságadoalli nammadeapmi

Áššegirjijt

- Mošuvdna nr 543 Marita Granström ja Karl-Einar Enarsson ovddidan 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1538
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16—17, § 182.3
- Čoahkkinjođihangotti beavdegirji 2020-06-17, § 5.1

Marita Granström ja Karl-Einar Enarsson leaba skábmamánu 28 b 2019, ovddidan mošuvnna mas soai evttoheaba

ahte Sámediggi rievdata nu ahte lea opposišuvdna mii nammada čoahkkinjođihangotti ságadoalli.

Stivra mearridii juovlamánu 16-17 b 2020, § 182.3

ahte gohččut hálldahusa válbmet ášši ja dasto,

ahte gohččut čoahkkinjođihangotti buktit cealkámuša áššis.

Jodihangoddi gieđahalai ášši geassemánu 17 b 2020, § 5.1 ja gávnna:

Eanas álbmotválljen čoahkkimiin lea dábálaš ahte eanetlohku dahje eanetlogubealli vállje jodihangotti ságadoalli. Jus geahččat got Riikkabeaivi gieđahallá ášši, de leat doppe praktiseren guokte goabbatlagán dulkojumi mii lea veahá rievdan 1982 rájes.

Ruksesruoná bealli dulko nu ahte stuorimus bellodat Riikkabeaivvis galgá nammadit ságadoalli, ja borgáriid bealli ges dulko nu ahte dat bellodatjoavku mas lea Riikkabeaive-eanetlohku galgá guoddit ságadoalli (talman)-ámmáha. Golbma nubbin stuorimus bellodaga nammadit golbma várreságadoalli.

Jus geahččá Norgga Sámedikki de lea doppe earaládje go olu iežáin. Doppe čuvvot prinsihpa mii lea seammago mošuvdnaevttoheadji guovtto evttohus. Doppe lea opposišuvdnabealli mii vállje dievasčoahkkinjođiheadji.

Sámedikkis válljejuvvo ságadoalli propošunála válljenmálle mielde, propošunála válljenlága jelgii jus nu gáibiduvvo.

Jodihangotti bealis de doarjut mii dan málle maid Riikkabeaivvis čuvvot.

Jodihangoddi mearrida

ahte evttoha hilgut mošuvnna.

§ 130 Motioner – *forts.*

§ 130.2 M 543 – Tillsättande av presidiets ordförande

Dokument

- Motion nr 543 av Marita Granström och Karl-Einar Enarsson 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1538
- Styrelseprotokoll 2019-12-16–17, § 182.3
- Presidieprotokoll 2020-06-17, § 5.1

Marita Granström och Karl-Einar Enarsson har den 28 november 2019, inlämnat en motion där de yrkar

att Sametinget ändrar så att presidiets ordförande tillsätts av oppositionen.

Styrelsen beslutade den 16-17 december 2020, § 182.3

att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,

att uppdra till presidiet lämna yttrande.

Presidiet behandlade ärendet den 17 juni 2020, § 5.1 och anför:

Vad gäller val av presidiets ordförande så är det i de flesta folkvalda församlingar vanligt att ordförande väljs ur majoriteten eller majoritetsblocket. Om vi tittar på hur Riksdagen hanterar denna fråga så har där tillämpats en praxis som förändrats något 1982 men som ännu gäller, dock med två tolkningar. De rödgröna gör tolkningen att det största partiet inom Riksdagen skall tillsätta talmansposten medan de borgerliga tolkar det som att den grupp av partier som har Riksdagsmajoritet skall ha positionen som talman (ordförande). Därefter har de tre vice talmännen tillsatts av de tre största partierna efter det parti som tillsatt talmansposten.

Tittar man på norska Sametinget så tillämpar de till skillnad från många andra en princip som ligger i linje med motionärernas förslag. Där väljs plenumsledaren ur oppositionsblocket.

I Sametinget väljs ordförandeposten genom proportionellt valsätt i enlighet med lagen om proportionellt valsätt om så har begärts.

Från presidiets sida så förordar vi dock den modell som Riksdagen tillämpar.

Presidiet beslutar

att föreslå avslag till motionen.

§ 130 Mošuvnnat– *joatkka*

§ 130.2 M 543 – Jodihangotti ságadoalli nammadeapmi – *joatkka*

Stivra guorrasa jodihangotti oaivilii ja doarju ahte evttohus hilgojuvvo.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgu mošuvnna.

§ 130 Motioner– *forts.*

§ 130.2 M 543 – Tillsättande av presidiets ordförande – *forts.*

Styrelsen delar presidiets syn och stöder förslaget att motionen ska avslås.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen.

MOTION TILL SAMETINGET

Datum: 191125

Namn: Marita Granström och Karl-Einar Enarsson

Parti: Álbmut

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Motionen gäller tillsättande av presidiets ordförande

Vi föreslår att sametinget ändrar så att presidiets ordförande tillsätts av oppositionen.

I alla andra sammanhang som ex riksdagen har de en talman som kommer från oppositionen.

Vi tror att plenum kommer att bli mer effektiv och mindre misstankar om att styrelsen har påverkat presidiets ordförande.

A handwritten signature in blue ink, which appears to read "Karl-Einar Enarsson".

§ 71 Mošuvnnat – joatkka

§ 71.2 M 544 – Sosiálabálvalus

Áššegirjiit

- Mošuvdna nr 544 Christina Åhrén ovddidan 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1539
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16—17, § 182.4
- Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti beavdegirji 2020-02-25—26
- Stivrabeavdegirji 2020-03-23—24, § 43.2

Áššegiedahalli: Anja Taube

Christina Åhrén lea skábmamánu 28 b 2019, ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi bargá dan badjelii ahte *sámit álgoálbmogin* čállojuvvo sosiálabálvalusláhkkii iešguđet joavkkuid sierra mearrádusaid vuollái.

Stivra mearridii juovlamánu 16 – 17 b 2020, § 182.4

ahte gohččut hálldahusa válbmet ášši ja,

ahte gohččut dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti buktit cealkámuša áššái.

Sosiálabálvalusat leat mearriduvvon Sosiálabálvaluslágas (SoL) ja lága ulbmilat leat 1. kapihtalis.

§ 1. Servodaga sosiálabálvalus galgá demokratiija ja solidaritehta vuodul ovddidit olbmuid

- ekonomalaš ja sosiála oadjebasvuoda
- dásseárvvu eallineavttuid dáfus
- aktiivvalaš oassálastima servodateallimis

Sosiálabálvalus galgá – seammás go vuhtiiváldá olbmuid ovddasvástádusa iežaset ja iežáid sosiála dilis, maiddá deattuhit ahte ovttaskas olmmoš ja joavkkut galget beassat luvvet ja ovdánahttit iežaset resurssaid. Sosiáladoaimma vuodđun galgá leat olbmuid iešmearridanvuoigatvuoda ja integritehta gudnejahttin.

§ 2. Jus doaibmabijut gusket mánnái, de galgá láhčit dili mánnái buoremussan. Jus mearrádus dahje doaibmabidju lea mánnáfuolahus- dahje mánnádálkkodanášši, de galgá dahkkot nu got mánnái lea buoremus. Mánnán lohko olmmoš guhte lea vuollel 18 jagi. (Dás jorgaluvvon.)

§ 71 Motioner – *forts.*

§ 71.2 M 544 – Socialtjänst

Dokument

- Motion nr 544 av Christina Åhrén 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1539
- Styrelseprotokoll 2019-12-16—17, § 182.4
- Hälson- äldre och idrottsnämndens protokoll 2020-02-25—26
- Styrelseprotokoll 2020-03-23—24, § 43.2

Föredragande: Anja Taube

Christina Åhrén har den 28 november 2019, inlämnat en motion där hon yrkar

att Sametinget arbetar för att urfolket samerna ska skrivas in i socialtjänstlagen under särskilda bestämmelser för olika grupper.

Styrelsen beslutade den 16 – 17 december 2020, § 182.4

att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,

att uppdra till hälso-, äldre- och idrottsnämnden lämna yttrande.

Socialtjänsten regleras av Socialtjänstlagen (SoL) och lagens mål anges i kap. 1

§ 1. Samhällets socialtjänst skall på demokratins och solidaritetens grund främja människornas

- ekonomiska och sociala trygghet
- jämlikhet i levnadsvillkor
- aktiva deltagande i samhällslivet

Socialtjänsten skall under hänsynstagande till människors ansvar för sin och andras sociala situation inriktas på att frigöra och utveckla enskilda och grupper egna resurser.

Verksamheten skall byggas på respekt för människornas självbestämmanderätt och integritet.

§ 2. Vid åtgärder som rör barn ska barnets bästa särskilt beaktas.

Vid beslut eller andra åtgärder som rör vård- eller behandlingsinsatser för barn ska vad som är bäst för barnet vara avgörande.

Med barn avses varje människa under 18 år.

SoL behandlar under 5 kap. Särskilda bestämmelser för olika grupper. De grupper som omfattas av lagregleringen är

- Barn och unga
- Äldre människor
- Människor med funktionshinder
- Missbrukare

§ 71 Mošuvnnat – joatkka

§ 71.2 M 544 – Sosiálabálvalus – joatkka

SoL kap. 5 váldá ovdan sierra mearrádusaid iešguđet joavkkuide. Dat láhkakapihtal guoská

- Mánáide ja nuoraide
- Vuoras olbmuid
- Doaimmashehttejuvvon olbmuid
- Boasttugeavaheddjiide
- Olbmuid geat dikšot dahje dorjot lagas olbmo
- Rihkugilláeddjiide
- Vealggáiduvvan olbmuid

Ođđajagimánu 1 beaivvi 2020 rájes gávdno Láhka (2018:1197) Ovtastuvvon Našuvnnaid mánáidvuoigatvuođaid konvenšuvnna birra.

Artihkal 2

1. Juohke konvenšuvdnastáhta galgá vuhtiiváldit ja sihkkarastit juohke mánái gii lea stáhtii gullelaš, daid rivttiid maid dat konvenšuvdna nanne, almmá vealaheami haga ja beroškeahhtá máná dahje su válnemiid dahje fuolaheddjiid čearddas, ivnnis, sohkaheamis, oskkus, politihkalaš dahje iežá oainnus, našuvnnalaš, čearddalaš dahje sosiála duogážis, opmodagas, doaimmashehttejumis, sogas dahje seadus.

Artihkal 30

Dain stáhtain gos gávdnojit čearddalaš, oskkolaš dahje gielalaš unnitloguálbmogat dahje olbmot geat gullet álgoálbmogii, ii galgga dan mánái guhte gullá dakkár unnitloguálbmogii dahje álgoálbmogii, gieldit rievtti ahte son ovttaš iežas joavkku lahtuiguin oazžu doaimmahit iežas kultuvrra, dovddastit ja čađahit iežas oskku dahje geavahit iežas giela.

Sámediggi lea ovdalgo ON mánáidkonvenšuvdna šattai Ruota láhkan, cealkán ná (dnr 2018-1171) mánáidkonvenšuvdna-guorahallama birra:

Sámediggi ii ane ahte Ruotta deavdá mánáidkonvenšuvnna jus geahččá sámi mánáid vuoigatvuođaide iežas gillii, kultuvrii ja oskui. Sámediggi atná ahte go eai ráhkaduvvo čielga lágat ja go eai várrejuvvo doarvái resurssat dása, de joatká Ruotta dainna assimilerenpolitihkain maid lea historjjá čađa fievrriid sámi giela, sámi kultuvrra ja sámiid oskku vuostá, ja dat mearkkaša ahte sámi mánáin eai leat dásseárvosaš eavttut, ja danin leat sii vealahuvvon.

Dearvvašvuođalávdegoddi ii ane ahte sámit álgoálbmogin galget joavkun čállot sosiálabálvalusláhkii sierra joavkkuid mearrádusaid vuollái. Sámit sáhttet gávdnot visot dain joavkkuin mat namuhuvvojit Sosiálabálvaluslága sierra joavkkuid mearrádusaid vuolde. Lea maid dehálaš muitit ahte sámit eai leat homogena joavkun. Dál go Láhka (2018:1197) Ovtastuvvon našuvnnaid mánáidkonvenšuvnna birra lea fámus, de leat mánáide ja nuoraide guoskevaš lágat čavgejuvvon dan rájes go dat mošuvdna čállojuvvui.

§ 71 Motioner – forts.

§ 71.2 M 544 – Socialtjänst – forts.

- Personer som vårdar eller stödjer närstående
- Brottsoffer
- Skuldsatta personer

Sedan 1 januari 2020 finns Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.

Artikel 2

1. Konventionsstaterna ska respektera och tillförsäkra varje barn inom deras jurisdiktion de rättigheter som anges i denna konvention utan åtskillnad av något slag, oavsett barnets eller dess förälders eller vårdnadshavares ras, hudfärg, kön, språk, religion, politiska eller annan åskådning, nationella, etniska eller sociala ursprung, egendom, funktionsnedsättning, börd eller ställning i övrigt.

Artikel 30

I de stater där det finns etniska, religiösa eller språkliga minoriteter eller personer som tillhör en urbefolkning ska ett barn som tillhör en sådan minoritet eller urbefolkning inte förvägras rätten att tillsammans med andra medlemmar av sin grupp ha sitt eget kulturliv, att bekänna sig till och utöva sin egen religion eller att använda sitt eget språk.

Sametinget har innan FN:s konvention om barnets rättigheter blev svensk lag yttrat (dnr 2018-1171) sig till barnkonventionsutredningen och påtalat följande:

Sametinget anser inte att Sverige uppfyller barnkonventionen avseende samiska barns rätt till sitt språk, sin kultur och sin religion. Sametinget anser att då tydlig lagstiftning och tillräckliga resurser inte avsätts för detta så fortsätter Sverige den assimileringspolitik som Sverige har stått historiskt för när det gäller samernas språk, samernas kultur och samernas religion och detta innebär att samiska barn inte har lika förutsättningar och därmed diskrimineras.

Hälsonämnden anser inte att urfolket samerna som grupp ska skrivas in i socialtjänstlagen under särskilda bestämmelser för olika grupper. Samer kan finnas representerade under de olika grupper som behandlas under Socialtjänstlagens särskilda bestämmelser för olika grupper. Viktigt är också att påpeka att samer inte är en homogen grupp. Genom tillkomst av Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter så kan konstateras att vad gäller barn och unga så har lagstiftningens skärpts sedan motionen skrevs.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden beslutade 25–26 februari 2020, § 6.2

att föreslå styrelsen att motionen därmed är besvarad.

§ 71 Mošuvnnat – joatkka

§ 71.2 M 544 –Sosiálabálvalus – joatkka

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi mearridii guovvamánu 25—
26 b 2020, § 6.2

ahte evttoha stivrii ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Stivra mearridii njukčamánu 23 – 24 b 2020, § 43.2

ahte gohččut hálldahusa válbmet ášši.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi lea maiddái válbmen ášši
(2020-02-25-26, § 6.2) ja dat atná ahte sámít álgoálbmogin ii galgga čállot
sosiálabálvalusláhki iešguđet joavkkuid sierra mearrádusaid vuollái.

Dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi atná dehálažžan deattuhit
ahte sámí álbmot ii leat homogena joavku, go sámít gávdnojit iešguđet joavkkuin
mat gullet Sosiálabálvaluslága sierramearrádusaid, namalassii:

- Mánát ja nuorat
- Vuoras olbmot
- Doaimmashehttejuvvon olbmot
- Boasttugeavaheaddjit
- Olbmot geat dikšot dahje dorjot lagas olbmo
- Rihkusgillájeaddjit
- Vealggáiduvvon olbmot

Lávdegotti cealkámuša ektui evttuhuvvo danin ahte Sámediggi hilgu mošuvnna.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgu mošuvnna.

§ 71 Motioner – *forts.*

§ 71.2 M 544 – Socialtjänst – *forts.*

Styrelsen beslutade den 23 – 24 mars 2020, § 43.2

att uppdra till kansliet bereda ärendet vidare.

Ärendet har även beretts av hälso-, äldre- och idrottsnämnden (2020-02-25-26, § 6.2) där det framkom att nämnden inte anser att urfolket samerna som grupp ska skrivas in i socialtjänstlagen under särskilda bestämmelser för olika grupper.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden menar att det är viktigt att framhålla att samer inte är en homogen grupp och att samer kan finnas representerade under de olika grupper som behandlas under Socialtjänstlagens särskilda bestämmelser för olika grupper, vilket är:

- Barn och unga
- Äldre människor
- Människor med funktionshinder
- Missbrukare
- Personer som vårdar eller stödjer närstående
- Brottsoffer
- Skuldsatta personer

I enlighet med nämndens yttrande föreslås därmed Sametinget besluta att avslå motionen.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen.

Motion

Socialtjänst

Inom kommuner ska all verksamhet ta särskild hänsyn till det samiska folkets rätt att behålla och utveckla sin kultur. I frågor som rör socialtjänstens ansvarsområde tas inte alltid denna hänsyn, särskilt när det gäller barn och ungas rätt att behålla och utveckla sin kultur. Det här kan få oerhört negativa konsekvenser.

Min Geaidnu yrkar därför på

Att Sametinget arbetar för att urfolket samerna ska skrivas in i socialtjänstlagen under särskilda bestämmelser för olika grupper

Christina Åhrén

Ledamot, Min Geaidnu

§ 97 Mošuvnnat - joatkka

§ 97.3 M 545 – Sámi giellalávgun

Áššegirjiit

- Mošuvdna nr 545 Christina Åhrén ovddidan 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1540
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16 – 17, § 182.5
- Giellalávdegotti beavdegirji 2020-06-04, § 51

Christina Åhrén lea skábmamánu 28 b 2019, ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi bargá dan badjelii ahte visot sámi mánát Ruotas galget oažžut vejolašvuoda oassálastit sámi giellalávgumiin.

Stivra mearridii juovlamánu 16-17 b 2020, § 182.5

ahte gohčču hálddahusa válbmet ášši ja dasto,

ahte gohčču giellalávdegotti buktit cealkámuša áššis.

Sámedikki giellapolitihkalaš doaibmaprogrammas váldá Sámediggi ovdan giellalávgumiid maid dutkamat lohket leat nanu oahpahusmodeallan. Giellalávgumat veahkehit Sámedikki joksat mihttomeari ahte visot sámiin lea riektá oahpahussii, ja ahte guhkit áiggi vuollái galget mánát ja nuorat geain lea sámegiella vuosttašgiellan lassánit.

Sámi giellalávgunleairrat main Sámediggi lea oasálaš leat leairaskuvllat maid Sámeskuvllat ja Liksjoie gielda lágídit oahpahusa oassin. Giellalávgunleairrat lágíduvvojit skuvlla stivrendokumeanttaid vuodul. Go čađahuvvojit skuvlaáiggis de mearkkaša dat ahte lea pedagogalaš doaibma man skuvla pláne, čađaha, čuovvula ja masa guoddá ovddasvástádusa.

Sámedikki giellaguovddáš lea ovttas Sámeskuvlastivrrain čađahan vihtta giellalávgunleairra 2019:s masa Sámediggi lea addán ekonomalaš doarjaga ja gelbbolašvuoda doarjaga, muhto ii pedagogaiguin. Ubmisámegiela giellalávgumis lea maiddá Liksjoie gielda oassálastán. Giellalávgumat leat leamaš njealji sámegillii, ja oahppit leat leamaš sámeskuvllaid oahppit ja sámi integrerema oahppit mat gullet Sámeskuvlastivrra doibmii. Giellalávgumiin leat oktiibuot leamaš 102 oahppi.

Giellalávgumiid ulbmil lea ovdánahttit ohppiid gulahallannávccaid, buoridit sátneriggodaga ja nannet sámi identitehta dakkár fáttáiguin ja bargguiguin mat čatnasit árbevirolaš máhttui ja kultuvrii.

§ 97 Motioner - *forts.*

§ 97.3 M 545 – Samiska språkbad

Dokument

- Motion nr 545 av Christina Åhrén 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1540
- Styrelseprotokoll 2019-12-16—17, § 182.5
- Språknämndens protokoll 2020-06-04, § 51

Christina Åhrén har den 28 november 2019, inlämnat en motion där hon yrkar

att Sametinget ska verka för att alla samiska barn i Sverige ska ges möjlighet att delta i samiska språkbad.

Styrelsen beslutade den 16-17 december 2020, § 182.5

att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,

att uppdra till språknämnden lämna yttrande.

Sametinget lyfter i Sametingets språkpolitiska handlingsprogram språkbad som enligt forskning är en stark utbildningsmodell. Språkbad bidrar till Sametingets mål om alla samers rätt till utbildning och på längre sikt målet att antalet barn och unga med samiska som förstaspråk ska öka.

De samiska språkbadsläger som Sametinget engagerats i är språkbadslägerskolor som anordnas av Sameskolor och Lycksele kommun som en del av undervisningen. Genomförande av lägerskolorna sker utifrån skolans styrdokument. De sker på skoltid vilket innebär att det är en pedagogisk verksamhet som skolan planerar, genomför, följer upp och ansvarar för.

Sametingets språkcentrum har tillsammans med Sameskolstyrelsen under 2019 genomfört fem språkbadsläger där Sametinget medverkat med ekonomiskt bidrag och kompetens, dock inte med pedagoger. När det gäller det umesamiska lägret har även Lycksele kommun deltagit. Språkbadet har omfattat fyra samiska språk och målgruppen har varit elever från sameskolorna och den integrerade samiska undervisningen inom Sameskolstyrelsen verksamhet. Totalt deltog 102 elever.

Språkbadslägens syfte är att utveckla elevernas kommunikativa förmåga, öka ordförrådet och stärka den samiska identiteten genom teman och aktiviteter som är knutna till traditionell kunskap och kultur.

§ 97 Mošuvnnat - joatkka

§ 97.3 M 545 – Sámi giellalávgunat – joatkka

Sámeskuvlastivrra ja giellaguovddáša ovttasbargu lea bistán 2014 rájes. Sámediggi atná ahte giellalávgunat addet ohppiide deaivvadanbáikki gos sámegiella lea norbman.

Giellalávdegoddi deattuha ahte Sámediggi - giellapolitihkalaš doaibmaprogramma bokte, bargá dan badjelii ahte visot sámi mánát Ruotas galget beassat oassálastit sámi giellalávguniin, eareliiggánit

- giellaubmil 4 vuodul: visot sámiin lea vejolašvuohta váldit ruovttoluotta ja/dahje ovdánahttit iežaset sámegiella individuála dárbbuid vuodul.

”Dát giellaubmil gokčá visot oahpahusdásiid; ovdaskuvlla, vuođđoskuvlla, sierraskuvlla, joatkkaskuvlla, sierrajoatkkaskuvlla, universitehta ja iežá gurssiid ja lassioahpuid.” (s. 14, Giellapolitihkalaš doaibmaprogrammas); dainna málliin ahte

- áŋgiruššan 3: Sámegieloahpahuš giellalávgunmodeallaiguin Sámeskuvllas ja sámi integreremis

”Sámediggi atná ahte mis lea nohkka dutkanvuđot máhttu nanu doaibmi oahpahusmodeallaid birra. Dál fertet bargagoahtit daid dutkanbohtosiid vuodul mat leat. Vuosttaš lávkin lea álggahit oahpahusa mii vuolgá giellalávgun- ja giellaseailluhanmodeallaid vuodul sámi ovdaskuvllain, sámeskuvllain ja sámi integreremiin. Sámedikki áigumuš lea ahte visot sámeskuvllat ja sámi ovdaskuvllat galget oahpahit sámegiella dáid modeallaid mield. ” (s. 22, Giellapolitihkalaš doaibmaprogramma);

- áŋgiruššan 4: Kvalitatiiva sámegieloahpahuš gáiddusoahpahussan

”Go kombinere gáiddusoahpahusa dakkár dilálašvuodaiguin gos oahppit besset deaivvadit iežá sámi ohppiiguin ja oahpahedđjiiguin, omd. giellalávguniin/gielladeaivvademiin, de bokta ohppiid movtta ja beroštumi lohkat sámegiella. Dákkár dilálašvuodát leat dehálaččat vai oahppit oidnet ávkki sámegiella lohkamis, ja danin berre lágidity giellalávguniid/gielladeaivvademiid unnimusat guovtte gearddi juohke lohkanbajis.” (s. 23, Giellapolitihkalaš doaibmaprogramma).

Sámediggi bargá dán badjelii ee. daid doaimmaid bokte maid Sámedikki hálddahus ja Sámi giellaguovddáš čadahit, daid kulturdoarjagiid bokte maid Kulturlávdegoddi juohká giellaáŋgiruššamiidda, ja politihkalaččat ráđđehusa ektui ja iežá doaibmabeliid ektui, omd. doaibmaprogramma evttohusain sámi gielaid várjaleapmái, sámi giellajuolludusa oččodemiin, ja sámi giellalága bargguin.

§ 97 Motioner - *forts.*

§ 97.3 M 545 – Samiska språkbad – *forts.*

Samarbetet mellan Sameskolstyrelsen och språkcentrum har pågått sedan 2014. Sametinget bedömer att språkbadsläger skapar för deltagarna en mötesplats där samiska språken är normen.

Språknämnden understryker att Sametinget genom det språkpolitiska handlingsprogrammet verkar för att alla samiska barn i Sverige ska ges möjlighet att delta i samiska språkbad, särskilt utifrån

- språkmål 4: alla samer har möjlighet att återta och/eller utveckla sitt samiska språk utifrån individuella behov

"Detta mål handlar om alla typer av utbildning; förskola, grundskola, särskolan, gymnasium, gymnasiesärskolan, universitet och andra typer av kurser och fortbildning." (s. 14, Språkpolitiskt handlingsprogram); dels utifrån

- insats 3: Samisk undervisning i språkbadsmodeller på Sameskolan och Samisk integrering

"Sametinget anser att vi i dagsläget har nog med forskningsbaserad kunskap om fungerande starka undervisningsmodeller. Nu är nästa steg att börja arbeta utifrån den forskning som finns. Ett första steg på vägen är att införa undervisning med utgångspunkt i språkbad- och språkbevarandemodeller på samiska förskolor, sameskolor och samiska integreringar. Sametingets strävan är att alla sameskolor och samiska förskolor ska undervisa i enlighet med dessa modeller." (s. 22, Språkpolitiska handlingsprogrammet);

- insats 4: Kvalitativ samiskundervisning via fjärrundervisning

"Genom att kombinera fjärrundervisning med situationer där eleverna får träffa andra samiska elever och lärare, genom bland annat språkbad/språkträffar kan man skapa ytterligare motivation och sammanhang för elever att läsa samiska. Sammanhanget är viktigt för att eleverna ska se en mening med att läsa samiska och därför bör språkbad/språkträffarna arrangeras minst två gånger per termin." (s. 23, Språkpolitiska handlingsprogrammet). Sametinget agerar för detta dels genom de aktiviteter som genomförs av Sametingets kansli och Samiskt språkcentrum, dels genom kulturbidrag till olika språkinsatser som fördelas av Kulturnämnden, dels genom politiskt arbete gentemot regeringen och andra aktörer, bl.a. i förslag till handlingsprogram för bevarandet av samiska språk, arbetet för ett samiskt språkanslag och arbetet för en samisk språklag.

§ 97   **Mošuvnnat - joatkka**

§ 97.3   **M 545 – Sámi giellalávgun – joatkka**

Lávdegoddi mearridii geassemánu 4 b 2020, § 51

ahte   evttohit stivríi ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Paragráfa dárkkistuvvo dakkaviđe

Stivra deattuha ahte Sámediggi maiddá iežas oahpahuspolitihkain bargá dan nala ahte sámi mánát ja nuorat galget oažžut sámi oahpahusa mas lea buorre dássi, Sámegiel eatnigieloahpahusa jalgii mas celko ahte "Ulbmil: visot sámi oahppit galget oažžut eatnigieloahpahusa mas lea buorre kvalitehta", (s. 7, Oahpahuspolitihkalaš doaibmaprogramma); Álbmotoahppu "Sámediggi galgá leat resursan oahppolihtuide, álbmotallaskuvllaide ja iežáide mat lágídit sámegielgurssiid, giellalávgumiid ja fáttáid main lea sámi sisdoallu. Ođđa ja dálá doaimmat álbmotoahpahas galget ovdánahttot ja nannejuvvot." (s.9, Oahpahuspolitihkalaš doaibmaprogramma). Stivra atná ahte Sámediggi doaimmainis obbalaččat deavdá mošuvnna gáibádusaid.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte   mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

§ 97 Motioner - *forts.*

§ 97.3 M 545 – Samiska språkbad – *forts.*

Nämnden beslutade den 4 juni 2020, § 51

att föreslå styrelsen att motionen därmed är besvarad.

Paragrafen justeras omedelbart

Styrelsen understryker att Sametinget även genom sin utbildningspolitik arbetar bl.a. för att alla samiska barn och ungdomar ska ha tillgång till samisk utbildning av hög kvalitet, dels utifrån Modersmålsundervisning i samiska "Mål: alla samiska elever har tillgång till modersmålsundervisning i samiska av hög kvalitet", (s. 7, Utbildningspolitiska handlingsprogram); Folkbildning "Sametinget ska vara en resurs för studieförbund, folkhögskolor och övriga som anordnar kurser i samiska, inklusive språkbad och i ämnen med samisk anknytning. Nya och befintliga verksamheter inom folkbildning ska utvecklas och stärkas." (s. 9, Utbildningspolitiskt handlingsprogram). Styrelsen bedömer att Sametinget i en bredd av verksamheten verkar i enlighet med motionens yrkande.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

M545

Motion

Samiska språkbud

Samiska förvaltningskommuner anordnar återkommande gemensamma samiska språkbud. Det är en uppskattad aktivitet som samer i förvaltningskommunerna efterfrågar. Det är viktigt för samiska barn i Sverige att ha möjlighet att delta vid samiska språkbud. Trots att dessa visat sig vara en effektiv metod för kultur och språkinläring har inte alla samiska elever denna möjlighet att delta.

Därför yrkar Min Geaidnu

Att Sametinget ska verka för att alla samiska barn i Sverige ska ges möjlighet att delta i samiska språkbud.

Christina Åhrén

Ledamot, Min Geaidnu

§ 71 Mošuvnnat – joatkka

§ 71.3 M 546– Sámi dearvvašvuohta

Áššegirjjit

- Mošuvdna nr 546 Christina Åhrén ovddidan 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1541
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16–17, § 182.6
- Dearvvašvuođa-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti beavdegirji 2020-02-25--26

Christina Åhrén skábmamánu 28 b 2019, ovddidan mošuvnna mas son gáibida

ahte Sámediggi ásaha sámi dearvvašvuođa sierra politihkkasuorgin, seammaládje go boazodoalu, ealáhusa, kultuvrra, birra ja servodaga.

Stivra mearridii juovlamánu 16-17 b 2019, § 182.6

ahte gohčču hálddahusa válbmet ášši ja dasto,

ahte gohčču dearvvašvuođa-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti buktit cealkámuša áššái.

Sámedikkis lea 6 lávdegotti:

- Kulturlávdegoddi
- Boazodoallolávdegoddi
- Ealáhuslávdegoddi
- Giellalávdegoddi
- Dearvvašvuođa-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi
- Válgalávdegoddi

Sámedikki doaibma reglerejuvvo Sámediggelágas ja Sámediggemearrádusas.

Sámediggelága jelgii lea stivrras ovddasvástádus Sámedikki doaimmas.

Lávdegottiid doaibma mearriduvvo dan fápmudusortnegis maid stivra lea dohkkehan. Sámedikkis galgá leat hálddahus man hálddahushoavda jođiha, ja son jođiha beaivválaš bargguid daid direktiivvaid ja njuolggadusaid mielde maid stivra mearrida. Sámedikkis leat earet hálddahushoavdda stába dát ossodagat; hálddahus-, giella- ja oahpahuš-, kultur-, ealáhus- ja ja boazodoalloossodat.

Sámediggi lea 2018-05-23--25 ásan dearvvašvuođa-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti mii doaibmagođii seamma jagi. Dearvvašvuođa-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi lea doallan čoahkkimiid 2018:s ja 2019:s. Jagi 2020:s lea dearvvašvuođa-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti čoahkinbušeahtta seamma mađe go giellalávdegottis ja ealáhuslávdegottis. Lávdegoddi lea stivrä bidjan gáibádusa ahte 2020:s oázžut juolluduvvot 1 000 000 kr áššegiedahalli virgádeapmái lávdegotti doibmii, ja 400 000 kr dearvvašvuoðakonferánssa lágideapmái.

§ 71 Mošuvnnat – joatkka

§ 71 Motioner – *forts.*

§ 71.3 M 546-- Samisk hälsa

Dokument

- Motion nr 546 av Christina Åhrén 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1541
- Styrelseprotokoll 2019-12-16—17, § 182.6
- Hälsö-, äldre- och idrottsnämndens protokoll 2020-02-25--26

Christina Åhrén har den 28 november 2019, inlämnat en motion där hon yrkar

att Sametinget inför samisk hälsa som ett särskilt politikområde, likställt med rennäring, näring, kultur, miljö och samhälle.

Styrelsen beslutade den 16-17 december 2019, § 182.6

att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,

att uppdra till hälso-, äldre och idrottsnämnden lämna yttrande.

Sametinget har 6 nämnder:

- Kulturnämnd
- Rennäringsnämnd
- Näringsnämnd
- Språknämnd
- Hälsö-, äldre- och idrottsnämnd
- Valnämnd

Sametingets verksamhet regleras i Sametingslagen och Förordning med instruktion för Sametinget. Enligt Sametingslagen ansvarar styrelsen för Sametingets verksamhet. Nämndernas verksamhet regleras enligt delegationsordning som beslutas av styrelse. Vid Sametinget ska det finnas ett kansli som leds av en kanslichef som sköter den löpande verksamheten enligt de direktiv och riktlinjer som styrelsen beslutar. På Sametinget finns följande avdelningar förutom kanslichefens stab: administrations-, språk och utbildnings-, kultur-, närings- samt rennäringsavdelning.

Sametinget har 2018-05-23--25 inrättat en hälso-, äldre- och idrottsnämnd som påbörjade sitt arbete samma år. Hälso-, äldre- och idrottsnämnden har hållit möten under 2018 och 2019. För 2020 har hälso-, äldre- och idrottsnämnden en mötesbudget som motsvarar det som språk- och näringsnämnd har. Nämnden har i sitt äskande till styrelsen för 2020 begärt 1 000 000 kr ytterligare för en handläggare inom nämndens område samt 400 000 kr till en hälsokonferens.

§ 71.3 M 546– Sámi dearvvašvuohta – joatkka

Sámediggi galgá Sámediggelága jalgii vuosttažettiin gozihit sámi kultuvrii guoskevaš áššiid Ruotas. Dearvvašvuođalávdegoddi atná ahte go lávdegoddi dál lea ásahuvvon, de lea dan doaibmasuorgi vuoruhuvvon politihkalaččat, ja lávdegoddi goziha dearvvašvuođaáššiid sámi kultuvrra siskkobealde. Juste dál eai gávdno bistevas bargogohččosat sámi dearvvašvuođa ektui.

Dearvvašvuođa-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegoddi mearridii guovvamánu 25-26 b 2020, § 6.3

ahte evttohit stivrii doarjut mošuvnna.

Stivra mearridii njukčamánu 23-24 b 2020, § 43.3

ahte gohččut hálddahusa válbmet ášši viidáseappot.

Sámediggi galgá Sámediggelága jalgii vuosttažettiin gozihit sámi kultuvrii guoskevaš áššiid Ruotas. Ráđđehus ii leat formálalaččat gohččon Sámedikki dearvvašvuođa suorggi gozihit, iige leat juolludan dasa sierra ruđaid, muhto duollet dálle oažžu eiseváldi oanehet ráđđehusgohččosiid sierra ruđaiguin sámi álbmotdearvvašvuođasuorggis.

Sámediggi lea ásahan dearvvašvuođa-, boarrásiid- ja valáštallanlávdegotti bargat dán suorggi áššiiguin. Lávdegoddi lea 2019:s ráhkadan Sámedikki dearvvašvuođapolitihkalaš doaibmaprográmma ovtta Sámi dearvvašvuođa máhttofierpmádagain mas Sámediggi ja Norrbotten, Västerbotten, Jämtlándda, Härjedalen ja Dalarna regiovnnat leat mielde. Dievasčoahkkinn dohkkehii dearvvašvuođapolitihkalaš doaibmaprográmma skábmamánus 2019. Jus galgat ollašuttit dearvvašvuođapolitihkalaš prográmma áigumušaid, de lea áibbas dárbbaslaš ovttaadoaimmat servodagain muđui sihke báikkálaš, guovllu ja našunála dásis, ja ahte bušeahttarámma resurssat lassánit.

Maŋemus jagiid lea Sámediggi dákko bokte lokten sámi álbmotdearvvašvuođa vuoruhuvvon politihkkasuorgin Sámedikki dievasčoahkkimis ja visot lávdegottiin. Dan leat maiddái gaskkustan Sámedikki gulahallankanálaid bokte ja media bokte. Danin evttohit ahte Sámediggi mearrida ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte mošuvdna dasto lea vástiduvvon.

§ 71 Motioner – *forts.*

§ 71.3 M 546– Samisk hälsa – *forts.*

Sametinget har enligt Sametingslagen uppgift att främst bevaka frågor som rör samisk kultur i Sverige. Hälsonämnden anser att i och med nämndens inrättande så är nämndens verksamhetsområde prioriterat politiskt och nämnden bevakar frågor som rör hälsa inom samisk kultur. I dagsläget finns inga varaktiga uppdrag inom samisk hälsa.

Hälso-, äldre- och idrottsnämnden beslutade 25–26 februari 2020, § 6.3
att föreslå styrelsen att tillstyrka motionen.

Styrelsen beslutade den 23-24 mars 2020, § 43.3

att uppdra till kansliet bereda ärendet vidare.

Sametingets uppgift enligt Sametingslagen är främst att bevaka frågor som rör samisk kultur. Sametinget har idag inget formellt uppdrag från regeringen eller separata medel inom området hälsa, däremot får myndigheten emellanåt kortare regeringsuppdrag med separata medel inom området samisk folkhälsa.

Sametinget har inrättat hälso-, äldre- och idrottsnämnden för hantering av aktuella frågor inom området. Nämnden har under 2019 tagit fram Sametingets hälsopolitiska handlingsprogram i samarbete med *Kunskapsnätverket för samisk hälsa* där Sametinget och regionerna Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Härjedalen samt Dalarna ingår. Det hälsopolitiska handlingsprogrammet antogs av plenum i november 2019. För att uppnå det hälsopolitiska programmets intentioner är samverkan med övriga samhället på lokal, regional och nationell nivå avgörande, samt därtill utökade resurser inom budgetram.

Sametinget har med detta lyft samisk folkhälsa de senaste åren som ett prioriterat politikområde för Sametingets plenum och samtliga nämnder. Detta har också kommunicerats via Sametingets kommunikationskanaler samt övrig media. I enlighet med detta föreslås därmed Sametinget besluta att motionen därmed är besvarad.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att motionen därmed är besvarad.

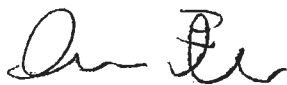
Motion

Samisk hälsa

De senaste åren har samiska hälsofrågor uppmärksamrats. Konferenser har hållits, forskningsrapporter har skrivits. På sametingets hemsida når man dock samiska hälsofrågor främst via sökfunktionen vilket visar vilken låg prioritet frågan har trots dess dagliga påverkan på vår befolkning. Samisk hälsa måste lyftas fram som ett prioriterat politikområde och sametinget måste ta krafttag mot samisk ohälsa.

Därför yrkar Min Geaidnu

Att sametinget inför samisk hälsa som ett särskilt politikområde, likställt med rennärning, näring, kultur, miljö och samhälle.

Christina Åhrén

Ledamot, Min Geaidnu

§ 149 Mošuvnnat – joatkka

§ 149.2 M 547– Duodjestrategiija

Áššegirjiit

- Mošuvdna nr 547 Lars Jonas Johansson ja Hanna Sofie Utsi 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1542
- Stivrabeavdegirji 2019-12-16—17, § 182.7
- Kulturlávdegotti beavdegirji 2020-09-30, § 8.1
- Ealáhuslávdegotti beavdegirji 2020-08-28, § 46
- Kulturpolitihkalaš doaibmaprogramma 2018-202, dohkkehuvvon 2018-05-23—25, § 28
- Ealáhuspolitihkalaš strategiija, dohkkehuvvon

Áššegiedahalli: Susanne Idivuoma

Lars Jonas Johansson ja Hanna Sofie Utsi leaba skábmamánu 28 b 2019, ovddidan mošuvnna mas soai evttoheaba

ahte Sámediggi ráhkada ja mearrida duodjestrategiija.

Stivra mearridii juovlamánu 16 – 17 b 2019, § 182.7

ahte gohčču hálldahusa válbmet ášši ja dasto,

ahte gohčču kultur- ja ealáhuslávdegottiid buktit cealkámuša áššái.

Kulturlávdegoddi evttoha stivrra evttohit dievasčoahkkimii ahte hilgu mošuvnna čuovvovaš ákkain: Sámedikki kulturpolitihkalaš doaibmaprogramma jelgii (*Sametingets kulturpolitiska handlingsprogram för 2018-2021*) gokčá doaba kultuvra maiddáii duoji mii lea dehálaš sámi kulturovdanbuktin ja nana sámi identitehtamearka. Doaibmaprogrammas čilgejuvvo mii Sámedikki válđoáigumuš lea Sámedikki barggus dujiin. Go lea jearaldat das ahte *got* duoji galgá ovdánahttit, de atná kulturlávdegoddi ahte dat lea Sámi Duoji ovddasvástádus mii lea duoji fidnoorganisašuvdna, Sámi Duođji galgá doarjut ovttaskas duojáriid ja dáiddaduojáriid, ja aktiivvalaččat bargat áššiiguin mat gusket sámi duoji ovdánahttimii. Sámediggi juolluda jahkásaččat doaibmadoarjaga dasa. 2019:s juolludii kulturlávdegoddi maiddáii sierranas prošeaktadoarjagiid duoji gealboloktemii. Sámediggi bargá maiddáii SPR siskkobeaide sámi kulturárbbi, maiddáii duoji suddjemiin.

Ealáhuslávdegoddi evttoha stivrra evttohit dievasčoahkkimii ahte mošuvdna lea vástiduvvon čuovvovaš ákkain: Sámedikki ealáhuspolitihkalaš strategiija cealká:

§ 149 Motioner – *forts.*

§ 149.2 M 547– Duodjistrategi

Dokument

- Motion nr 547 av Lars Jonas Johansson och Hanna Sofie Utsi 2019-11-28, dnr 1.1.8-2019-1542
- Styrelseprotokoll 2019-12-16–17, § 182.7
- Kulturnämndens protokoll 2020-09-30, § 8.1
- Näringsnämndens protokoll 2020-08-28, § 46
- Kulturpolitiskt handlingsprogram 2018-202, antagen 2018-05-23–25, § 28
- Näringspolitiska strategi, antagen

Föredragande: Susanne Idivuoma

Lars Jonas Johansson och Hanna Sofie Utsi har den 28 november 2019, inlämnat en motion där de yrkar

att Sametinget arbetar fram och sedan fastställer en duodjistrategi.

Styrelsen beslutade den 16 – 17 december 2019, § 182.7

att uppdra till kansliet bereda ärendet och därefter,

att uppdra till kultur- och näringsnämnden lämna yttrande.

Kulturnämnden föreslår styrelsen att föreslå plenum att motionen avslås med hänvisning till följande yttrande: Sametinget är förvaltningsmyndighet för samisk kultur. Enligt *Sametingets kulturpolitiska handlingsprogram för 2018-2021* innefattar begreppet kultur bland annat duodji, som är ett viktigt samiskt kulturuttryck och en stark samisk identitetsmarkör. I handlingsprogrammet uttrycks Sametingets övergripande ambition om *vad* Sametinget vill arbeta med när det gäller duodji. När det gäller frågan om *hur* duodji ska utvecklas anser kulturnämnden att det bland annat är Sameslöjdstiftelsen Sámi Duodji som branschorganisation som har det ansvaret. De ska stödja enskilda slöjdare och konsthantverkare och arbeta aktivt med frågor som rör utveckling av den samiska slöjden. Sametinget fördelar också årligen verksamhetsbidrag till stiftelsen. 2019 utlyste kulturnämnden även särskilda projektmedel för kompetenshöjning inom duodji. Sametinget arbetar också gemensamt inom SPR för skydd av samiska kulturarv, däribland duodji.

Näringsnämnden föreslår styrelsen att föreslå plenum att anse motionen besvarad med hänvisning till följande yttrande: I *Sametingets näringspolitiska strategi* står följande:

JP

§ 149 Mošuvnnat – joatkka

§ 149.2 M 547– Duodjestrategiija

“ Olu sámiin lea juogaládje čanastupmi duodjái. Duojs lea nana symbolaárvu sámi identitehtii, ja dat leat nannosit čadnon lundui, eallindábiide ja eallinláhkái. Lea buorit eavttut oažžut duodjeealáhusa ovdánit, ja duodji lea lunddolaš oassin sámi ealáhuseallimis.

Duodji ja ođđaáiggi sámi dáiddaduodji navdojit hárvve ovdáneaddji ealáhussuorgin, dan lávejit baicca gohčodit kulturovdanbuktimin. Dat dagaha váttisvuodaid dáiddaduodjái beassat ovdánit ceavzilis ealáhussan. Duodjeealáhus lea eareliiggán, muhto dat lea maiddá lunddolaš beallin dan ollisvuodas mii sámi kultuvra ja servodateallin lea.

Ovdánnavejolašvuodát gávdnojit maiddá viidát ovttasbarggus ja ovttasdoaibmamis iežá sámi ealáhusaiguin, omd. vásáhusturismmain. Dasto dárbbasuvo oktiordnen sámi ealáhusaid gaskka vai olahit nuppástuhttima. Okta ovdamearka dasa leat dat njuolggadusat mat gusket biergobuvttadeapmái ja njuovahagaide mat indirekte váikkuhit duodjeávnasháhkamii. Duodjepolitihkka ferte duostat leat innovatiiva ja geahččaladdat ođđa vugiiguin ovdánahttit surggiid. Dat eareliiggánis bargodilli mii olu duojárriin lea gáibida sierra vuoruhemiid. Duojarat leat ja leat álo leamaš ovtaolbmo-ealáhusdoaibmit geain leat individuála iešvuodát iežaset doaimmain. Doarjagat fertejit danin huksejuvvot ovttaskas duojárrii ja su eavttuide.”

Ealáhuslávdegoddi leat hábmegoahtán operatiiva doaibmaplána daid čujuhuseid jelgii mat leat Ealáhuspolitihkalaš strategiijas.

Stivrra cealkámuš:

Stivra atná ahte Sámediggi juo bargá duodjeáššiiguin sihke kulturpolitihkalaš doaibmaprogramma bokte ja ealáhuspolitihkalaš strategiija bokte mat leat dohkkehuvvon, ja danin ii oaivvil ahte Sámediggi galgá ráhkadit sierra duodjestrategiija.

Stivra evttoha Sámedikki mearridit

ahte hilgu mošuvnna

Paragrafa dárkkistuvvo dakkaviđe

§ 149 Motioner – forts.

§ 149.2 M 547– Duodjistrategi – forts.

"Många samer har någon form av anknytning till duodji. Duodji har även ett starkt symbolvärde för den samiska identiteten och ett starkt samband med naturen, livsstilen och levnadssättet. Förutsättningarna för en växande duodjinäring är goda och hantverket är en naturlig del av det samiska näringslivet. Duodji och det moderna samiska konsthantverket (dáiddadoudji) ses sällan som en utvecklingsbar egen näringsgren, utan snarare som en kulturyttring. Det försvårar dess möjlighet att utvecklas till en bärkraftig näring. Duodjinäringen är en unik men också en naturlig del av den helhet som bildar samisk kultur och samhällsliv. Utvecklingsmöjligheter ligger också i ett ökat samarbete och samverkan med andra samiska näringar, som exempelvis upplevelseturismen. Likaså behövs samordning mellan de samiska näringarna för att kunna skapa förändring. Ett exempel på detta är de regelverk som omger köttproduktionen och slakteriverksamheten som indirekt påverkar tillgången till slöjdråvara. Duodjipolitiken måste våga vara innovativ och utforska nya möjligheter till utvecklingsområden. Den speciella arbetssituation många duodjiutövande befinner sig i kräver särskilda prioriteringar. Utövarna är, och har alltid varit, enmansföretagare med individuell inriktning i verksamheten. Stödformerna måste därför byggas upp med den enskilda slöjdaren och dennes förutsättningar i centrum."
Näringsnämnden har påbörjat beredandet av en operativ handlingsplan i enlighet med riktlinjerna i Näringspolitisk strategi.

Styrelsens yttrande:

Styrelsen anser att Sametinget redan arbetar med frågor om duodji både genom antaget kulturpolitiskt handlingsprogram och näringspolitisk strategi och anser därför inte att Sametinget ska utarbeta en särskild duodjistrategi.

Styrelsen föreslår Sametinget besluta

att avslå motionen

Paragrafen justeras omedelbart

Dárkkisteaddji/Justerarnas sign

M547

MOTION TILL SAMETINGET

Datum: 28/11-19

Namn: Hanna Sofie Utsi
Lars Jonas Johansson

Parti:

Sámediggi
Sámedigge
Saemiedigkie
Sametinget

Motionen gäller (RUBRIK): Duodji strategi

Text:

Sametinget bör ta mer ansvar över
utveckling, bevarande och strategiska
~~strategiska~~ riktlinjer från ett samiskt
perspektiv över Duodji.

Vi yrkar på

att sametinget arbetar fram och sedan
fastställer en duodjistrategi

Hanna Sofie Utsi

§ 130 Mošuvnnat

§ 130.1 M 502 – Sámi boarrásiidráđi ásaheapmi

Áššegirjiit

- Mošuvdna nr 502 av Per Olof Nutti j.ea ovddidan 2017-02-10, dnr 1.1.8-2017-196
- Stivrabeavdegirji 2017-09-12 – 13, § 134.6
- Stivrabeavdegirji 2018-06-12 – 14, § 135.3

Áššegiedahallit:

Per Olof Nutti j.ea. lea guovvamánu 10 beaivvi 2017, ovddidan mošuvnna mas sii evttohit:

ahte Sámediggi ásaha sámi boarrásiidráđi mas lea mandáhttan

- veahkehit Sámedikki go dat galgá hábmet sámediggepolitihka boarrásiidda, ja leat ráđđeaddi orgánan Sámedikki stivrii
- vuolggahit ovdánahttinvuoruhemiid dán politihkkasuorggis
- initieret bearráigeahču gielddaid boarrásiiddivššus

Stivra mearridii geassemánu 12 – 14 b 2018, § 135.3

ahte gohčcut dearvvašvuoda-, boarrásiid- ja valástallanlávdegotti buktit cealkámuša mošuvdnii.

Per Olof Nutti diediha ahte mošuvdna gesso ruovttoluotta.

Stivra mearrida

ahte bidjá dieduid áššebáhpiriidda.

§ 130 Motioner

§ 130.1 M 502 – Inrättande av samiskt äldreråd

Dokument

- Motion nr 502 av Per Olof Nutti m fl 2017-02-10, dnr 1.1.8-2017-196
- Styrelseprotokoll 2017-09-12 – 13, § 134.6
- Styrelseprotokoll 2018-06-12 – 14, § 135.3

Föredragande:

Per Olof Nutti m fl har den 10 februari 2017, inlämnat en motion där de yrkar:

- att Sametinget inrättar ett samiskt äldreråd med mandat att
- bistå Sametinget vid utformningen av Sametingspolitik för äldre och vara rådgivande organ till Sametingets styrelse
  - ta initiativ till utvecklingsinsatser inom politikområdet
  - initiera tillsyn i kommunal äldreomsorg

Styrelsen beslutade den 12 – 14 juni 2018, § 135.3

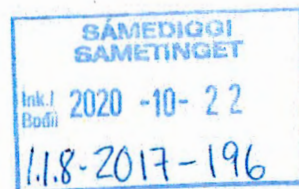
- att uppdra till hälso-, äldre- och idrottsnämnden för yttrande.
-

Per Olof Nutt meddelar att motionen återtas.

Styrelsen beslutar

- att lägga informationen till handlingarna.

2020-10-22

M 502 Inrättande av samiskt äldreråd

Sàmiid Riikkabelloodat átertar motionen.

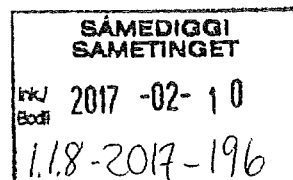
Per-Olof Nutti

ordförande

2017-02-09

M 502

MOTION TILL SAMETINGET

Inrättande av ett samiskt äldreåd

Samiskt kulturanpassad äldreomsorg saknas i svenska Sápmi.

Äldre samer är hänvisade till den allmänt riktade äldreomsorgen. Den omsorgen baseras på socialtjänstlagen och hälso - sjukvårdslagen när det gäller personlig omvårdnad och sjukvård. Det är positivt, men det kulturella utbudet bygger på majoritetsbefolkningens efterfrågan. Det samer efterfrågar tillgodoses sällan eftersom deras antal anses som för liten för att få genomslag i kulturutbudet.

Personliga omvårdsplaner upprättas där föga hänsyn tas till den enskildes behov av att kommunicera på samiska. I undantagsfall har personalen samma kulturella tillhörighet och värderingar. Har man inte det är det svårt att ge den enskilde stimulans, som behövs. Eftersom ingen förstår vad den enskilde talar om blir hen tyst och vantrivs. Det påverkar naturligtvis hälsan negativt. Förebyggande insatser i form av samiska träffpunkter och kulturprogram med samisk profil är mycket sällsynta. Kosthållningen utgår från livsmedel som kommunerna har upphandlat till lägsta möjliga pris och tillagas enligt svensk mattradition i stordrift. Maten upplevs främmande och smaklös. Följden blir ofta aptitlöshet, som direkt får negativa hälsoeffekter.

Det är hög tid att Sametinget tar sig an frågan om hur samiskt inriktad äldreomsorg ska organiseras för att omfatta den samiska befolkningen i svenska Sápmi.

Sámiid Riikabellodat/ Samelandspartiet yrkar att Sametinget inrättar ett Samiskt Äldreåd med mandat att

- bistå Sametinget vid utformningen av sametingets politik för äldre och vara rådgivande organ till Sametingets styrelse
- ta initiativ till utvecklingsinsatser inom politikområdet
- initiera tillsyn i kommunal äldreomsorg

Sametingets kansli fungerar som sekretariat till Äldreådet. Särskilda budgetmedel avsätts till omkostnader för rådet och förses även med särskilda projektmedel.

Rådets ledamöter utses av Sametinget.

Peter Olof Wette
[Signature]

Peter Kull Britt Sparrock

[Signature]

[Signature]